

Sygn. akt: I C 1139/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2017 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Katarzyna Karpińska
Protokolant:	1Starszy Sekr. Sądowy Kamila Salamońska

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2017 r. w Toruniu

sprawy z powództwa (...) spółki prawa cypryjskiego C.

przeciwko K. M. i Skarbowi Państwa – Naczelnikowi Trzeciego Urzędu Skarbowego w S.

o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji

I. oddała powództwo;

II. kosztami procesu obciąża powoda.

Sygn. akt I C 1139/16

UZASADNIENIE

(...) spółki prawa cypryjskiego C. trzema pozwami wniosła przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Izby Celnej w T. o zwolnienie spod egzekucji: - środków pieniężnych w wysokości 3.580 zł w sprawie o sygn. RKS 4125/2015/421000 oraz RKS (...) zajętych w ramach egzekucji tj. w sprawie objętej tytułem wykonawczym (...) - (...).472.861.2015, - środków pieniężnych w wysokości 4.290 zł w sprawie o sygn. RKS 272/2015/447000/AS, RKS (...), RKS (...), RKS (...) zajętych w ramach egzekucji tj. w sprawie objętej tytułem wykonawczym (...) - (...).472.846.2015, - środków pieniężnych w wysokości 4.820 zł w sprawie o sygn. RKS 333/2015/447000/PĆ oraz RKS (...) zajętych w ramach egzekucji tj. w sprawie objętej tytułem wykonawczym (...) - (...).472.846.2015 oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

Powódka wskazała, iż Dyrektor Izby Celnej w T. wystawił przeciwko K. M. tytuł wykonawczy i dokonał zajęcia środków pieniężnych pochodzących z automatów. Dodano, iż po uzyskaniu informacji o dokonaniu zajęcia spółka wniosła o wyłączenie spod egzekucji, o wyłączenie spod zabezpieczenia środków pieniężnych. We wniosku tym wskazała, iż na podstawie umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie zawartej z K. M. własność urządzeń do gry została przeniesiona przez dłużnika na powódkę. Środki pieniężne, których dotyczył wniosek, zajęte w toku postępowania egzekucyjnego pochodzą z automatów, których własność przeszła wraz ze związanymi z nimi środkami na spółkę. Dodano, iż postanowieniem z dnia 25 maja 2016 r. Dyrektor Izby Celnej w T. odmówił wyłączenia spod egzekucji środków pieniężnych. Zdaniem powódki twierdzenia organu nie zasługują na uwzględnienie. Podkreśliła, iż umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie jest poprawna, prawidłowa i skuteczna. Dodała, iż pomimo odwołania decyzja organu została utrzymana w mocy.

Postanowieniami z dnia 18 października 2016 r. Sąd Rejonowy w Toruniu połączył wszystkie sprawy do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia prowadząc je pod wspólną sygnaturą I C 1139/16.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Izby Celnej w T. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania na rzecz pozwanego. W pierwszej kolejności pozwany podniósł brak legitymacji biernej. Podkreślił, iż od dnia 1.10.2015 r. Dyrektor Izby Celnej w S. jest organem właściwym na terytorium całego kraju do wykonywania zadań wierzyciela w odniesieniu do obowiązków wynikających z wydanych przez naczelnika urzędu celnego decyzji, postanowień lub mandatów karnych, przyjętych zgłoszeń celnych, deklaracji, informacji, z wydanych przez dyrektora urzędu kontroli skarbowej decyzji w zakresie podatku akcyzowego, podatku od wydobycia niektórych kopalin, a także orzeczeń sądowych, których wykonanie następuje w trybie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Należności dochodzone na podstawie tytułu (...) - (...)472.846.2015 mieszczą się w tym katalogu. Pozwany zakwestionował roszczenie co do zasady, gdyż dotyczy ono prawa majątkowego, które w toku egzekucji administracyjnej zostało już zrealizowane. Podkreślił, iż powódka może dochodzić odszkodowania za wyrządzoną szkodę wyłącznie od zobowiązanego K. M.. Pozwany z ostrożności procesowej ustosunkował się do twierdzeń i zarzutów powódki. Wskazał, iż w toku postępowania egzekucyjnego wobec K. M. dokonał zajęcia środków pieniężnych ujawnionych w automatach do gry. Na skutek wniosku powódki o wyłączenie spod egzekucji zajętych środków pieniężnych pozwany wydał decyzję odmawiającą. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, iż kwoty zostały wyegzekwowane przed datą złożenia wniosku. Decyzja ta została utrzymana przez Dyrektora Izby Skarbowej w B.. Pozwany zakwestionował w całości roszczenie powódki. Podkreślił, iż celem umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie nie jest zabezpieczenie płatności za nabyte udziały ale uchylenie się przez K. M. od egzekucji należności publicznoprawnych ze skutkiem pokrzywdzenia wierzyciela. Podkreślił, iż umowa jest skonstruowana w ten sposób, iż tylko K. M. ponosi ryzyko związane z niewykonaniem umowy i na nim spoczywa ciężar ekonomiczny jej realizacji. Zdaniem pozwanego powyższa umowa zawarta została dla pozorów, gdyż zapisy umowy kontrastują z brakiem adekwatności ochrony nabywcy, a utracie przez K. M. przedmiotu przewłaszczenia nie towarzyszy uzyskanie ekwiwalentnego świadczenia w postaci nabycia własności udziałów spółki. Nadto w ocenie organu zabezpieczona kwota 800.000 euro znacznie przekracza możliwości finansowe zobowiązanego i w świetle jego sytuacji majątkowej nie daje obiektywnych możliwości zapłaty zobowiązań. Podkreślono, iż K. M. prowadzi działalność w zakresie gier hazardowych z wykorzystaniem przewłaszczonych automatów, a urządzenie gier losowych na automatach wbrew przepisom skutkuje wymierzeniem mu kar pieniężnych. Obecnie w stosunku do niego toczy się 92 postępowań obejmujących łącznie kwotę 2.566.815,10 zł. Wobec powyższego umowa przewłaszczenia skutecznie chroniłaby zobowiązanego przez przymusową realizację jego zobowiązań.

W kolejnym piśmie powódka zakwestionowała twierdzenia pozwanego w zakresie dotyczącym zadłużenia K. M.. Podniosła, iż nie są jej znane okoliczności związane z jego zadłużeniem. Zaznaczyła, iż w związku z kwestionowaniem, przez K. M. prawa powódki wniosła o wezwanie go w charakterze pozwanego.

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Toruniu zawiązał do udziału w sprawie jako statio fisci Skarbu Państwa Dyrektora Izby Celnej w S..

Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2017 r. do udziału w sprawie w charakterze pozwanego wezwano K. M. .

Pozwany Dyrektor Izby Celnej w S. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu. W pierwszej kolejności podniósł, iż zgodnie z art. 65§2 k.c. intencją umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie nie może być przeniesienie własności celem zaspokojenia przyszłego zobowiązania wynikającego z umowy sprzedaży automatów i przyjęcie przez wierzyciela świadczenia w postaci automatów na poczet przyszłego długu z umowy. Podniósł, iż celem zawartej umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie nie jest zabezpieczenie płatności za nabyte udziały, a tym samym realizacja interesu wierzyciela. Umowa ta prowadzi do pokrzywdzenia wierzyciela Skarbu Państwa i wywołuje skutek w postaci uchylenia się K. M. od obowiązku zapłaty należności publiczno- prawnych.

Postanowieniem z dnia 28 marca 2017 r. Sąd Rejonowy w Toruniu zawiązał do udziału w sprawie statio fisci Skarbu Państwa Naczelnika Trzeciego Urzędu Skarbowego w S..

Sąd ustalił, co następuje:

K. M. zawarł z (...) umowę sprzedaży na podstawie której zakupił 2.000 zł udziałów w Spółce (...) za cenę 800.000 euro. Zgodnie z umową cena miała być zapłacona w częściach do 31 lipca 2020 r. Przejście prawa własności do udziałów miało nastąpić z chwilą zapłaty całości ceny sprzedaży. Strony jednocześnie ustaliły, iż dokonanie części zapłaty ceny sprzedaży za udziały nie powoduje przejścia własności do części udziałów. W celu zabezpieczenia zapłaty ceny w dniu 9 lipca 2015 r. K. M. zawarł z (...) umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie własności urządzeń do gier wraz ze związanymi z nimi środkami pieniężnymi.

Dowód: umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie k. 23-32 akt, k. 24-40 akt I C 1140/16; 23-32 akt I C 1141/16

umowa sprzedaży udziałów k. 95-97akt, 60-63 akt I C 1140/16

W dniu 10 września 2015 r. Dyrektor Izby Celnej w T. wystawił przeciwko K. M. tytuł wykonawczy o numerze (...) - (...) .472.864.2015 r. Na jego podstawie w dniu 27 grudnia 2015 r. dokonał zajęcia środków pieniężnych ujawnionych w automatach do gry w wysokości 4.290 zł (sprawy o sygn.: RKS 272/2015/447000/AS, RKS (...), RKS (...), RKS (...)).

Dowód: zawiadomienie k. 18 akt I C 1140/16

Pismem z dnia 8 lutego 2016 r. (...) złożyła wniosek o wyłączenie spod egzekucji środków pieniężnych objętych tytułem wykonawczym (...) - (...) .472.861.2015 r. wskazując, iż na podstawie zawartej umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie stała się właścicielką ujawnionych w automatach środków pieniężnych.

Dowód: wniosek z 8.02.2016 r. k. 19-22 akt I C 1140/16

Postanowieniem z dnia 24 maja 2016 r. Dyrektor Izby Celnej w T. odmówił wyłączenia spod egzekucji prowadzonej przeciwko K. M. środków pieniężnych w wysokości 4.290 zł.

Dowód: postanowienie z dnia 24.05.2016 r. k. 41-43 akt I C 1140/16

Powyższa decyzja została utrzymana w mocy postanowieniem Dyrektora Izby Skarbowej w B. z dnia 4 sierpnia 2016 r.

Dowód: postanowienie z dnia 4.08.2016 r. k. 56-4943-46

W dniu 10 września 2015 r. Dyrektor Izby Celnej w T. wystawił przeciwko K. M. tytuł wykonawczy o numerze (...) - (...) .472.864.2015 r. Na jego podstawie w dniu 27 grudnia 2015 r. dokonał zajęcia środków pieniężnych ujawnionych w automatach do gry w wysokości 4.820 zł (sprawy o sygn.: RKS 333/2015/447000/PĆ oraz RKS (...))

Dowód: zawiadomienie k. 18 akt I C 1141/16

Pismem z dnia 8 lutego 2016 r. (...) złożyła wniosek o wyłączenie spod egzekucji środków pieniężnych objętych tytułem wykonawczym (...) - (...) .472.861.2015 r. wskazując, iż na podstawie zawartej umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie stała się właścicielką ujawnionych w automatach środków pieniężnych

Dowód: wniosek z 8.02.2016 r. k. 19-22 akt I C 1141/16

Kwota w wysokości 4.790 zł została wyegzekwowana dnia 8 stycznia 2016 r. zaś kwota 30 zł dnia 20 stycznia 2016 r.

Dowód: postanowienie z dnia 24.05.2016 r. k. 3335 akt I C 1141/16

Postanowieniem z dnia 24 maja 2016 r. Dyrektor Izby Celnej w T. odmówił wyłączenia spod egzekucji prowadzonej przeciwko K. M. środków pieniężnych w wysokości 4.290 zł.

Dowód: postanowienie z dnia 24.05.2016 r. k. 3335 akt I C 1141/16

Powyższa decyzja została utrzymana w mocy postanowieniem Dyrektora Izby Skarbowej w B. z dnia 5 sierpnia 2016 r.

Dowód: postanowienie z dnia 5.08.2016 r. k. 41-44 akt IC 1141/16

W dniu 15 września 2015 r. Dyrektor Izby Celnej w T. wystawił przeciwko K. M. tytuł wykonawczy o numerze (...) - (...) .472.861.2015 r. Na jego podstawie w dniu 30 grudnia 2015 r. dokonano zajęcia środków pieniężnych ujawnionych w automatach do gry (...), 26R i 24R w łącznej wysokości 3.580 zł

Dowód: zawiadomienie k. 18

postanowienie o uznaniu za dowód rzeczowy k. 36-39

Pismem z dnia 8 lutego 2016 r. (...) złożyła wniosek o wyłączenie spod egzekucji środków pieniężnych objętych tytułem wykonawczym (...) - (...) .472.861.2015 r. wskazując, iż na podstawie zawartej umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie stała się właścicielem ujawnionych w automatach środków pieniężnych

Dowód: wniosek z 8.02.2016 r. k. 19-22

Postanowieniem z dnia 24 maja 2016 r. Dyrektor Izby Celnej w T. odmówił wyłączenia spod egzekucji prowadzonej przeciwko K. M. środków pieniężnych w wysokości 3.580 zł.

Dowód: postanowienie z dnia 24.05.2016 r. k. 33-35

Powyższa decyzja została utrzymana w mocy postanowieniem Dyrektora Izby Skarbowej w B. z dnia 4 sierpnia 2016 r.

Dowód: postanowienie z dnia 4.08.2016 r. k. 43-46

Sąd zważył, co następuje:

Sąd Rejonowy oparł się w swych ustaleniach faktycznych na dowodach z dokumentów przedłożonych przez strony.

Autentyczność i prawdziwość zgromadzonych w sprawie dokumentów nie budziła wątpliwości, a ich wiarygodności nie zakwestionowała żadna ze stron.

Sąd oddalił wniosek o przeprowadzenie oględzin urządzeń, gdyż okoliczności na jakie został powołany przedmiotowy dowód są nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy, nadto strona pozwana nie kwestionowała ich.

Powodowa spółka domagała się zwolnienia spod egzekucji środków pieniężnych ujawnionych w automatach do gry, które na mocy umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie stały się jej własnością

Podstawę prawną roszczeń powódki stanowił art. 841 k.p.c. Zgodnie z jego treścią osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa (§ 1). Powództwo można wnieść w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa, chyba że inny termin jest przewidziany w przepisach odrębnych (§ 3).

W rozpoznawanej sprawie powódce przysługiwał status osoby trzeciej w rozumieniu przywołanego przepisu, albowiem nie została ona wymieniona jako dłużnik, bądź wierzyciel w tytule wykonawczym, na podstawie, którego wszczęto egzekucję przeciwko K. M.. Powódka posiadała zatem legitymację czynną do podniesienia roszczenia z art. 841 k.p.c. Legitymowanym biernie jest natomiast wierzyciel statio fisci Skarbu Państwa – Naczelnik Trzeciego Urzędu Skarbowego w S.. Jednocześnie powód zachował termin do wytoczenia powództwa.

Na podstawie art. 841 k.p.c. chronione jest przede wszystkim prawo własności. Występując z powództwem powódka winna była zatem wykazać, iż rzeczywiście jest właścicielem wyszczególnionych przedmiotów.

Pozwany zakwestionował umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie, podnosząc zarzut jej pozorności.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. Pozorność oświadczenia woli nie ma wpływu na skuteczność odpłatnej czynności prawnej, dokonanej na podstawie pozornego oświadczenia, jeżeli wskutek tej czynności osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku, chyba że działała w złej wierze (§ 2).

Pozorność wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych i jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Istotne znaczenie ma niezgodność między aktem woli a jego uzewnętrznieniem. Założeniem unormowania jest zgoda drugiej osoby na złożenie oświadczenia woli dla pozorów. Czynność ukryta jest zawsze w pewien sposób powiązana z ujawnionym przez strony oświadczeniem woli, choć związek ten może być zakresowo różny: od niewielkich modyfikacji jednego ze świadczeń (np. inne - od oficjalnie manifestowanej - określenie wysokości ceny umowy sprzedaży) do ukrycia innego typu czynności, z zachowaniem tożsamości przedmiotu (np. ukrycie darowizny pod pozorną umową sprzedaży tej samej rzeczy). Pozorność czynności prawnej, stwierdzonej dokumentem, może być udowodniona za pomocą zeznań świadków i przesłuchania stron.

W przedmiotowej sprawie pozwany K. M. i powódka zawarli umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie. Zdaniem Sądu w rzeczywistości celem umowy nie było zabezpieczenie płatności za nabyte udziały, a wszelkie czynności były podejmowane w celu udaremnienia postępowania egzekucyjnego poprzez fikcyjne wyzbycie się majątku dłużnika w związku z obowiązkiem zapłaty kwot wynikających z wystawionych tytułów wykonawczych. Sąd w całości zgodził się z twierdzeniami pozwanego Skarbu Państwa w tym zakresie.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż postanowienia umowy sprzedaży udziałów zostały skonstruowane w ten sposób, iż tylko K. M. ponosił ryzyko związane z niewykonaniem umowy. Zgodnie z umową własność udziałów miała bowiem przejść dopiero w chwili zapłaty całkowitej ceny, zaś częściowa zapłata nie skutkowałą nabyciem części udziałów. Nadto strony określiły termin wymagalności na 31.07.2020r. Termin ten jest odległy i do tego czasu nabywca nie może wykonywać żadnych uprawnień wynikających z przedmiotowych udziałów. Podkreślić natomiast należy, iż zgodnie z umową przewłaszczenia własność automatów jak i znajdującej się w nich gotówki przechodziła na powodową spółkę z chwilą zawarcia umowy.

Na podstawie zawartych umów w rzeczywistości pozwany z jednej strony nie stał się jeszcze właścicielem udziałów, zaś z drugiej strony został już pozbawiony prawa do rozporządzania określonymi składnikami swojego majątku. Umowa nie regulowała kwestii i warunków realizacji zabezpieczenia w sytuacji, gdy w dacie płatności cena nie zostanie uiszczona. W takim przypadku mogłoby nastąpić albo zaspokojenie z przedmiotu przewłaszczenia pomimo tego, iż pozwany K. M. zostałby pozbawiony prawa do rozporządzania rzeczą przez bliżej nieokreślony czas. Analizując treści obu umów w ocenie Sądu nie ma wątpliwości, iż ich postanowienia są krzywdzące dla K. M. i stawiają go w gorszej sytuacji.

Zauważyć należy również, iż przedmiotem umowy przewłaszczenia objęte zostały rzeczy przyszłe – automaty, które zostaną zakupione przez zobowiązanego w przyszłości oraz gotówka, którą uzyska z prowadzonych na automatach gier. Jednocześnie gotówka w automatach traci charakter zabezpieczenia, gdyż ma być przekazywana powodowi na poczet ceny. Nie można zapominać, iż z istoty umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie wynika, iż gotówka, znajdująca się w automatach nie może służyć zaspokojeniu wierzytelności, której termin nie nadszedł.

O pozorności umowy zdaniem Sądu świadczy fakt, iż K. M. jest osobą prowadząca działalność gospodarczą. Trudno zatem uznać, iż jako przedsiębiorca nastawiony na osiągnięcie zysku finansowego decyduje się na podpisanie tak niekorzystnych dla siebie umów. Podkreślić należy, iż nie trzeba mieć wykształcenia prawniczego, aby dostrzec, że

przedmiotowe umowy są krzywdzące dla jednej ze stron. Nadto niezrozumiałym jest również dla Sądu, mając na uwadze sytuację majątkową K. M., iż zaciąga on zobowiązanie wartości 800000 euro, które znacznie przekracza jego możliwości finansowe.

Zdaniem Sądu nie ulega wątpliwości, iż umowa przewłaszczenia zawarta została celem uniknięcia odpowiedzialności pozwanego. Wobec K. M. z uwagi na prowadzenie gier hazardowych wbrew przepisom ustawy o grach hazardowych nałożono kary pieniężne. Obecnie z jego udziałem jako dłużnika toczy się 92 postępowań egzekucyjnych na łączną kwotę ponad 2.500.000 zł. Powyższe utwierdza Sąd, iż zawarcie niekorzystnej dla niego umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie nie miało na celu zabezpieczenie wiarygodności z umowy sprzedaży udziałów, ale uniknięcie ciężących na niego zobowiązań wobec Skarbu Państwa.

W odniesieniu do roszczenia powódki o wyłączenie spod egzekucji środków pieniężnych w kwocie 4.820 zł należy stwierdzić, iż jest ono bezzasadne. Przedmiotowa kwota została zajęta na podstawie tytułu wykonawczego. W dniu 8 stycznia 2016 r. wyegzekwowana została kwota 4.790 zł, zaś w dniu 20 stycznia 2016 r. kwota 30 zł. Wniosek o zwolnienie spod egzekucji kwoty 4.920 zł złożony został dopiero w dniu 8 lutego 2016 r. Zatem w chwili złożenia wniosku o zwolnienie spod egzekucji kwota ta została już wyegzekwowana. Wskazać należy, iż zgodnie z art. 44 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji żądanie wyłączenia spod egzekucji rzeczy lub prawa majątkowego nie może być zgłoszone, jeżeli z rzeczy lub prawa przeprowadzona została egzekucja przez sprzedaż rzeczy lub wykonanie prawa majątkowego.

Reasumując Sąd w punkcie I wyroku oddalił powództwo w całości.

W pkt II wyroku kosztami procesu Sąd obciążył powoda jako stronę przegrywającą sprawę.